

• XVI •

Měl co dělat, aby dojel do Mergthalu, ještě než se setmí. Vzal to teď rovnou, ať už se děje co děje. V městečkách a na rozcestích postávaly už četnické a vojenské hlídky. Zastavili ho několikrát, ale nenašli u něho nic podezřelého. Místní obyvatelstvo jako by vymřelo. Teprve když před samým západem projel Cvikovem, objevili se tu a tam na silnici lidé, kteří se vraceli z práce do horských vsí. I na polích se ještě pracovalo. Podhorští sedláčkové jako by najednou neměli jinou starost, než jak co nejdřív dostat pod střechu obilí, které do nedávna nechávali hnít pod širým nebem. Molaschkovi se s jejich pomocí podařilo projet bez úrazu Glasertem. Glasertský Griebel, starý a spolehlivý kamarád, svázel před večerem ječmen s políčka u silnice. Molaschek si hodil kolo na fúru, svlekl kabát, nasadil si Griebelův vyrudlý, děravý slamák, chopil se oprati – a změnil se v sedláka, který zná jen svoje hospodářství a na všechno ostatní kaše. Tlustého Griebela, který se kuckal spikleneckým smíchem, poslal se ženskými napřed. A když při vjezdu do vesnice míjel bémáckou hlídku, začal si hvízdat Kolíne, Kolíne, jak se tomu naučil za svého vojákování v Berouně.

Kolo i kožený kabát si nechal u Griebela a za prvního šera, jen tak v košíli s vyhrnutými rukávy, pořád ještě s Griebelovým slamákiem na hlavě, vyrazil přes humna k silnici. Štěstí mu dnes přálo – před Mergthalem dostihl jinou naloženou fúru. Už z daleka poznal vykřmené, sametově hebké zadky svých hnědáků. Po druhé straně vozu se klátil Quido Rüttgers, chvílemi houkl na koně a v chůzi si přířezával nové biciště.

Molaschek se neslyšně přikradl až k němu a plácl ho mohutnou dlani po zádech, až Quido leknutím přisedl. „Grüss Gott, Junge. Co je nového?“

Quido se zuřivě obrátil, ale hned se vesele rozchechtal. „Jak to vypadáte, hospodáři? To vás bémáci takhle zřídili?“

„Kamufláž,“ řekl Molaschek s úsměvem. „Bdělost před nepřítelem – jsme přece v nepřátelském pásmu. Nebo u nás ještě není stanné právo?“

„Pár jich odpoledne přitáhlo – ale už si tak nefoukají. Kdybychom chtěli, vymlátíme je odtud čepicemi.“

Molaschek se varovně zamračil. „No, no, jen se tak nevytahuj, smrác. Ty jsi, mně se zdá, taky z těch, co myslí, že stačí na bémáky zadupat. Nežádej si mne, jestli něco začneš bez mého vědomí.“

„Veliteli – já? Snad už jste mohl poznat, že nemáte ve svém oddílu ukázněnějšího vojáka nad Rüttgers Quidu.“

„Ty vojáku ... Flintu to ještě zblízka nevidělo ...“

„No, hospodáři, jestli vám vadí, že jsem ještě nebyl na české vojně ... Však já to doženu. Pod vaším komandem to bude něco jiného, než to jejich lefa prafa – ras tfa – čelem fsát ...“ Quido hned začal uličnickým předvádět, jak si představuje bémáckou vojnu, ale najednou se zarazil. „Kde jste nechal kolo, hospodáři?“

„Vidíš, ještě žes mi vzpomněl. Kolo je u Griebel Berchtolda v Glasert, ráno si tam pro ně dojdeš a zajedeš do Lípy. Znáš Wottahcka, předsedu okresní organizace?“

Quido jen přikývl a hnědé oči mu zahořely dychtivostí.

„V devět té bude čekat U zlatého hroznu u děčínského nádraží. Dokážeš to do devíti?“

„Hospodáři – už jste mě někdy viděl na kole?“

„No dobré – já vím, že se stejně jednou přerazíš. Ale to ti povídám, ať to není dřív, než tohle vyřídíš, jde o všechno. Zapamatujes si, co ti Wottahck řekne a slovo od slova mi to vyřídíš. Slovo od slova, rozuměls? Jestli nemáš hlavu stejně šikovnou jako nohy a hubu, pověsim tě za uši na vrata jako netopýra.“

„Rozkaz! Vyřídím vám slovo od slova, co mi Wottahck řekne, jinak mě pověsite za uši na vrata jako netopýra.“

„Tak tedy ... Je ve vši něco slyšet o mobilisaci?“ rozpolněl se po chvíli. „Dostal někdo z našich výzvu do české armády?“

„O ničem nevím. Pochybuj. Ale zjistím vám to, jestli potřebujete. Třeba hned ...“

Molaschek chvíli přemýšlel. „Ne. To počká do zítřka. Teď mi pomůžeš složit fúru a víc už nevytáhneš paty z domu. Není třeba, aby ses bémákům zbytečně ukazoval. Za chvíli máš noc.“

„Já bych proklouzl. Když, tak budu dělat, že jdu na rande ...“

„Už jsem řekl. Půjdeš hned spát, ať jsi ráno jako rybička. Kolik ještě máme u kapličky ječmene?“

„Počítám, že zítra celý den bude co vozit.“

„Dobrá, zítra v šest vyjedeš na pole, Liese a Karl s tebou. Nejpozději v sedm abys byl v Glasert. Kdyby něco, dám ti s sebou knížku a psaní pro cvikovského Seipela. Vyzvedneš mi v Lípě v záložně dva tisíce, na zpáteční cestě se u něho stavíš a dás mu něco na dluh. A přineseš mi potvrzenku, samozřejmě.“

„A když je propiju?“

„Tak z tebe nadělám fašírku – a nežvaň hloupě, teď není čas na legraci.“ Projeli bez úrazu kolem hlídky u mostu. Z domácích

lidí cestou nepotkali živou duši. Byla už tma, když za nimi zavadla vrata molaschkovského statku. Wenz chvíli pomáhal Quidovi a dvěma děvečkám složit úrodu do stodoly, ale brzy toho nechal. Byl unaven a přece – přece jenom trochu stísněn. Nechtělo se mu už na nic myslit, toužil být sám a zároveň tušil, že v samotě ho teprve začnou mučit pochybnosti, zda stačí na všechno, co ho teď čeká. Zamířil loundavě ke schodům do svého pokoje, ale na lavičce pod okny seděla matka. Bylo zřejmo, že tu naň čeká.

„Dobrou noc, mutti,“ broukl mrzutě.

„Snad už nejděš spát? Vždyť jsi nevečeřel.“

„Večeřel – po cestě. Ostatně – ať mi tam tedy Liese něco přinese.“

„Tak pojď do světnice. Otec s tebou chce mluvit. Musil si odpoledne lehnout, zas už se mu přitížilo. Pořád hubuje, že se celé dny neukážeš.“

Wenz tiše zaklel a vešel do světnice. Starý Molaschek ležel v posteli a přísně, nespokojeně po něm obrátil oči v hlubokých, zažloutlých důlích. Měl dlouhý, hubený vyholený obličej a i pod peřinou se dalo poznat, že je vysoké, statné postavy.

„Jak je, vati?“ Wenz se nad ním naklonil s nuceným úsměvem a stiskl mu žilnatou, kostnatou ruku. „Snad nechcete stonat?“

„Asi už ano. Já stonat a ty celé dny a noci courat bůhvíkde. Uvidíme, jak to pak dopadne s hospodářstvím. Matko, dej mu něco jíst.“

Wenz se resignovaně posadil za stůl a protáhl se, až mu v kloubech zapraskalo. „Byl jsem v Lípě. Musíme přece vědět, co se děje ve světě. Jsme tady v horách jako zakletí.“

Starý se mrzutě zachrul v peřinách. „Taky bys bez toho vydřel. A co se děje?“

Wenz pokrčil rameny. „Češi se pokouší strašit, je vidět, že už melou z posledního. Je stanné právo – ale sami vidíte ... Před týdnem, jak to prásklo, bylo jich tu dvakrát tolík. A Češi civilisti utíkají k Mělníku o překot, silnice se od rána do večera netrhnu. Lípu byste dnes nepoznal, táto. To už prostě není Tschechei – tó už je říše. Jednou nohou už jsme v Německu.“

Otec po něm namáhavě obrátil obličej, v němž na chvíli jako by svitlo nedůvěrovým úsměvem. „Říkáš? Jen aby tu druhou nohu nám tady ještě pořádně neskřípl.“

„Bez starosti – ted už si dají pozor. Už je nedrží v šachu jen Hitler, ale i ti jejich spojenci. Všude je toho plno.“

„Tak myslíš, že válka nebude?“

Matka s pohněvaným, lítostivým obličejem mlčky postavila

před Molaschka talíř s večeří. Nemísila se do hovoru, ale teď zvedla sklopené oči a upřela je na synův obličej.

„Moc pochybuji,“ řekl Wenz vesele. „Co by chtěli sami dělat? Chvíli ještě budou pouštět hrůzu, aby se neřeklo – a pak odtahnou s dlouhým nosem. Vyřídí se to jedna dvě.“

Otec sepjal prsty vyhublých rukou, až v nich zapraskalo a zdával se do prázdná. Bylo vidět, že usilovně přemýší – a pochybuje. I matka se zas mlčky posadila do kouta za Wenzlovými zády. Wenz se s chutí pustil do večeře (ted teprve si uvědomil, že má hlad jako vlk) a po očku pozoroval otcův obličej. Tvářil se takhle, když před čtyřadvaceti lety začínaly houstnout válečné mraky nad Balkánem? Kdo ví. Tehdy ovšem už on, Wenz, byl čtyři roky na světě, tátu už byl hlava rodiny a samostatný velký sedláč. Ale zároveň – vždyť byl tehdy vlastně o takové dva, tři roky mladší než teď jeho syn, pomalu už přezrávající mládenec. Kdepak – Wenz se chce vsadit, že otec byl do války zrovna tak žhavý jako je teď on – molaschkovská krev se nezapře. Ostatně matka se ještě teď někdy podírekne, jak tátu dovedl vyvádět se ženskými, ještě když se vrátil z vojny – i Wenz si z té doby leccos pamatuje. Ted ovšem zestárl a nedovede vidět nic jiného než své hospodářství – nedovede myslit na nic, než jak je uchránit před válečným pozárem. Jako by nebylo na světě jiného stětí, jiného bohatství, jiné krásy života.

Vykládá vesele neoptimističtější novinky, na jaké si jen může vzpomenout. Starý jen mlčky přikyvuje a visí pohledem na synových rtech. A Wenz najednou ztrácí náladu. Vždyť lžu, když mu namlouvám, že válka nebude. A lžu, když namlouvám sobě, že se jí nebojím. Ovšem – molaschkovská krev se nezapře. Táta byl v mládí jako já, to je pravda. Ale já jsem přece jen zase jako on. Vždyť mi taky nemůže být jedno, jestli z našeho statku a z celé naší domoviny zbude prach a popel. Může k tomu vůbec dojít? Může ...

Může. Wenz se odmlčuje, stále častěji se přistihuje, že přímo vidí v otcových zamýšlených očích milý, jasný obraz rodných hor a lesů, ovocných sadů, polí v údolích, plných stodol a chlévů. Přímo slyší z otcova mlčení crkot mléka o dno plecháčů, zvonění stád na pastvinách, tichý, zvonkový hlas potůčků v květoucích lukách. U všech sakrů – copak to všechno nemá denně před očima ve skutečnosti, nežije v tom od mládí, necítí se sám stejně dobrým hospodářem jako tátu? Proč ten sladký obraz najednou tak bolí, proč si jej najednou nelze představit ještě sladší a jasnější, až nad ním bude zářit slunce svobody?

A matka mlčí a jen těžce vzdychá.

Wenz chvatně dojedl, poděkoval a vstal od stolu. „Jdu spát, dobrou noc.“ Přistoupil k otci a stiskl mu ruku. „Zítra budeme svážet od kapličky. Snad už vám bude líp. A když ne zítra, tak za týden, za čtrnáct dní – až už budeme v říši. Panečku . . .“

Ještě jednou se bujaře prošel světlicí, objal matku a zvučně ji políbil na čelo . . . Ale nahoře si ani nerozsvítil. Otevřel jen okno a vyklonil se do chladné hvězdnaté noci. Psi si ospale, tesklivě odpovídali ze stavení do stavení, z vesnice do vesnice. Jediný zvuk nenasvědčoval, že ves obcházejí čeští vojáci, ale Molaschek se nemohl zbavit dojmu, jako by stáli přímo tady pod oknem . . .

Co asi teď dělá Hilde . . . ?

• XVII •

„Táto, jdete si zatím na pivko,“ řekl Quido Honischovi, když vyšli z kanceláře skladu. „Bude to dole jedna dvě. Pak ještě k Zweigovi pro lněné semínko, do drogerie pro olej . . .“ Quido vytáhl složený papír a nahlédl do něho. „Ostatek jsou maličkosti – tuhle do lékárny pro mazání našemu starému . . . Nebo – že byste tam třeba zašel? Abychom se pak nezdržovali . . .“

Max šel, vyřídil ještě dvě tři drobnější pochůzky a když se vrátil, náklad už byl složen a na voze narovnány prázdné bedny se zbytky slámy a dřevité vlny. Quido krmil a napájal koně, říkal Lízince něco veselého a Liese, chvílemi přestávajíc chrupat, se mu vážně dívala do očí, jako by si myslila: Ty máš zase řeči.

Honisch se bezdéký usmál. Má rád koně, kluk. I lidi jako by měl rád . . . Šťastná povaha, pořád samá písnička, samý špás, všechno v něm jen hraje. A přece – za rok, za dvě léta bůhvíkam se to všechno poděje . . .

„Tak abychom jeli. Nejvyšší čas, máme-li být ještě za světla doma.“

Ostatní nákupy byly v půlhodině vyřízeny. V půl třetí už Liese a Fuchs bystře, vesele vykračovali silnicí k Haidě s nákladem o polovinu lehčím. Max sí sedl na kozlík, Quido vedle něho, vytáhl harmoniku a spustil Maxovu zamilovanou:

*Wem Gott will rechte Gunst erweisen,
den schickt er in die weite Welt.*

Max se usmíval, přizvukoval, ale v duši mu bylo těžko. Od chvíle, kdy najednou spatřil ve skladisti řadu cizích tváří, plných umělé bodrosti, byl si jist, že zlé tušení ho nezklamalo. Tušení, které v něm začalo klíčit hned, když za ním Molaschek po prvé přišel s právě takovým obličejem, plným přesdítrané vlivnosti. Najednou byl samý špás a úsluha – on, který od jara Maxovi sotva odpověděl na pozdrav, když se potkali. Prý kdybyste nám, vati, zajel do Lípy s ovocem, je tam po něm sháňka a naše koně – vždyť víte, jak to teď v polích vypadá. Od rána do noci v jednom kole. A na druhé straně škoda dobrého obchodu – i vy na něm samozřejmě vyděláte . . .

Jindy by Maxovi ani nenapadlo se pozastavit nad takovou zakázkou, byť i od pyšného Molaschka. Ale tou dobou už byla plná ves pověstí o schůzce britského premiéra s Hitlerem v Berchtesgadenu. A Max přece jen nebyl tak hloupý, aby rázem nepochopil, jak ty pověsti souvisejí s Molaschkovou náhrou sousedskou bodrostí. Prostě mu rychle zas narůstal hřebínek, trochu přece jen schlíplý stanným právem. Max věru neměl ze stanného práva pražádnou radost, i jeho tížilo jako balvan celé dny a noci, protože mu bez přestání připomínalo, že tentokrát se černé mraky nad jeho domovem už nepřeženou bez bouřky. A přece ho strašily a tisnily mnohem více ty spiklenecké úsměvy, které vyvolávaly po Mergthalu zprávy o londýnské schůzce a o Chamberlainově ultimatu pražské vládě. Strašily ho stejně jako zoufalá bezradnost, kterou čeští vojáci, hlídkující po vsi, už nedovedli zatajit ani tvář v tvář nejdrzejším pošklebkům. Nacisti už se cítili vítězi, to nebylo možno nevidět. A u jeho, Maxova plotu se už ani jednou nezastavil český vojáček, aby si na trhal švestek a trochu si popovídal.

Taky nouze přibývalo – to byl ostatně hlavní důvod, proč Honisch přijal Molaschkovu zakázku. Zle je, zle – bída a hanba se valí na tvou domovinu a ty, Maxi, jsi proti ní čím dál bezmocnější. Vzchop se aspoň teď – aspoň teď, když víš . . .

A co vím? Nic nevím, kroutil se zbabělý hádek na dně jeho duše. Přivezl jsem do Lípy ovoce a teď vezu prázdné bedny, olej a lněné semeno, to je všechno. A co je pod těmi prázdnými bednami? Nic – co by tam bylo. Nic nevím a nechci vědět . . .

Cestou z města je nezastavila ani jedna z hlídek, které míjeli. A Max už netajil ani sám před sebou, že to je teď jeho poslední naděje. Hanba, hanba, Maxi – nejsi muž, jsi baba, když ve zradě vlastních lidí, třeba poblázňených, třeba zlých a zdivočelých, vidíš jedinou spásu.